1 mayıs

Tarihten Güncelliğine Türkiye'de ve Dünya'da 1 Mayıs

H.FIRAT

Tarihten Güncelliğine Türkiye'de ve Dünya'da 1 Mayıs

H.FIRAT

4 Haziran 2011

2011 yılının 1 Mayıs'ı, ilkin 1 Mayıs yeniden resmi tatil günü olduğu için, fakat bundan da önemli olarak zorlu ve inatçı bir mücadeleyle kazanılmış Taksim'e ilk kez olarak yasal biçimde çıkıldığı için apayrı bir anlam ve önem kazanmıştı. Nitekim bu kendini kutlamalara katılım ve coşku üzerinden de belirgin biçimde gösterdi. Bu olayın özel politik öneminden de hareketle, kutlamaları izleyen ay içinde gerçekleştirilen iki ayrı konferansında, H. Fırat yoldaş, ek bir konu olarak, 1 Mayıs'ı da ele aldı.

Konuyu dünya ve Türkiye üzerinden tarihsel ve politik yönleriyle ele alan bu konferansları kısaltılmış biçimiyle yeni bir 1 Mayıs'ın hemen öncesinde okurlarımıza sunmanın anlamlı ve işlevli olduğu inancındayız. Tema aynı olduğu için metinler belirli tekrarları doğal olarak içeriyor. Ama biz bunu mümkün mertebe en aza indirmeye çalıştık ve konunun sınıf hareketi, sol hareket, Kürt sorunu ve hareketine bağlanan bölümlerine ise yer vermedik...

1 Mayıs, işçi sınıfının uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günü, II. Enternasyonal'in 1889 yılındaki kuruluş kongresinde alınan kararının ardından ve 1890'dan itibaren tüm dünyada kutlanıyor. 1 Mayıs'ın sınıfsal bir karakteri var, adı üzerinde işçi bayramı. Enternasyonal bir karakteri var, adı üzerinde işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günüdür sözkonusu olan. Devrimci bir karakteri var, bunu daha kökeninde görüyoruz; 1 Mayıs iki dünyayı, emek ve sermaye dünyasını, karşı karşıya koyuyor ve dolaysız bir biçimde sınıf mücadelesi çağrısı içeriyor. Bütün bu açılardan derin bir politik anlamı ve köklü bir tarihi geleneği var 1 Mayıs'ın.

Kökenine baktığımızda tümüyle işçi hareketine dayandığını, buradan mayalanıp doğduğunu görüyoruz. 1 Mayıs işçi hareketinin kendi öz ürünüdür; işçi hareketinin öz sınıfsal dinamizmine dayanıyor, buradan doğuyor tarih sahnesine. Rosa Luxemburg, 1 Mayıs'ın Kökenleri başlıkla makalesinden, bu konuda bize şu bilgiyi veriyor:

"Bir proleter bayram gününü, sekiz saatlik iş gününü elde etme aracı olarak kullanma düşüncesi ilk kez Avustralya'da doğdu. Avustralyalı işçiler, 1856'da, sekiz saatlik işgünü lehinde gösteriler yaparak, toplantılar ve eğlenceler düzenleyerek, hep birlikte bir günlük iş bırakmaya karar verdiler. Bu kutlamanın yapılacağı gün olarak da 21 Nisan tarihi saptandı. Avustralyalı işçiler bu kararı, yalnızca 1856'da

uygulamaya niyetlenmişlerdi. Ama bu ilk kutlamanın Avustralyalı proleter kitleler üzerinde çok
büyük etkisi oldu, onları canlandırıp yeni bir heyecana yol açtı ve bu kutlamanın her yıl tekrarlanmasına karar verildi."

Avusturalyalı işçiler 1856 yılında, yani Amerika'daki gösterilerden tam otuz yıl önce, bu tür bir mücadele gününü gündeme getiriyorlar ve bir gelenek halinde sürdürüyorlar.

Kaynağında ve ilk dönem için ekseninde işgününün kısaltılması mücadelesi, daha somut olarak da 8 saatlik işgünü istemi var. Kuşkusuz aynı dönemde işçi sınıfının bir dizi başka sorunu ve bunlardan hareketle istemleri var. Ama çalışma ve yaşam koşullarını düzeltmeye yönelik o günkü mücadelenin ana ekseninde, işgününün kısaltılması, somut olarak da 8 saatlik işgünü istemi var. Bu o dönem için işçi hareketinin en yakıcı istemi.

Bunun da anlaşılır nedenleri var. Sözkonusu olan 19. yüzyılın ikinci yarısı, yani vahşi kapitalizm dönemidir. Çalışma yaşamına kuralsızlık egemendir ve Kapital'den de çok iyi bildiğimiz gibi, işgünü akıl almaz ölçülerde uzundur. En az 12 saat, bazı sektörlerde 14 saat, tekstil gibi sektörlerde 16 saati buluyor. Bunu en az 6 günlük, kimi durumlarda 7 günlük çalışma haftası tamamlıyor. Kapitalizmin çok zalimane temellerde işlediği, işçi sınıfına kölece çalışmak, açlıktan

sürünmek, bütün bir ömrünü böylece tüketmek dışında bir yaşam alternatifi bırakmadığı bir dönem. İşgününün anormal uzunluğu işçiler için yaşamı çekilmez hale getiriyor. İşçi kendini sosyal ve kültürel açıdan bir nebze olsun geliştirebileceği, ailesi, dostları, sosyal çevresi ile birlikte olabileceği zamandan hemen tümüyle değilse bile büyük ölçüde yoksun kalıyor. Bu durumda doğal olarak siyasal yaşama da katılamıyor. Bütün bunlardan bakıldığında, işgünü mücadelesinin neden öne çıktığını anlamak kolaylaşıyor. İşçi sınıfı vahşi kapitalizme karşı işgününün kısaltılması gibi çok önemli, çok temelli bir halkadan yakalıyor sorunu.

Çok önemli, çok temelli bir halka diyorum; zira işçiler bu mücadelede başarı sağlayamadıkları sürece, işçi hareketinin politik ve örgütsel olarak gelişmesi ve serpilmesi de alabildiğine zora girer. Kuruluş Kongresi'nde, parti programımızın "emeğin korunması" bölümü üzerine tartışmaları sırasında, bunun üzerinde enine boyuna durduk. Biz bugünün Türkiye'si üzerinden bunun ne anlama geldiğini ayrıca da çok iyi biliyoruz. Çoğu durumda işçileri toplantılara, kültürel etkinliklere getirmekte bile zorlanıyoruz, zira uzun çalışma saatleri, artı zorunlu mesailerinden dolayı işçilerin buna vakitleri olmayabiliyor. Normalde işgünü hiç değilse 8 saat olsa, cumartesi-pazar tatil olsa, işçilerin belli zaman dilimleri birbirine denk gelir, bu denk zaman içerisinde işçiler sosyal ve kültürel yaşama, giderek siyasal

yaşama zaman ayırabilirler, kendilerine ve ailelerine ayırdıkları zamanın yanısıra.

Oysa bugün durum böyle değil, gitgide de kötüleşiyor. 19. yüzyılın vahşi kapitalizmine yeniden dönmüş durumdayız. Çalışma yaşamındaki kuralsızlıklar ile çeşitli yollarla uzatılan işgünü bunun göstergesi. İşgününün resmi olarak uzun olması bir yana, daha bir de öylesine düşük ücretler veriliyor ki, böylece işçiler sürekli biçimde mesailere de muhtaç hale getiriliyorlar. Bugünün Türkiye'sinde bir dizi işkolunda işçiler mesailerle birlikte günde 12 saat ve haftada 6 işgünü çalıştırılıyorlar. Demek oluyor ki bu açıdan bugün adeta yeniden 1 Mayıs'ın çıkış dönemine dönmüş bulunuyoruz.

Hala da burjuvazi bunu zorluyor, sistemli biçimde işgününü daha da uzatmaya çalışıyor. İşçi sınıfının dünya ölçüsünde buna belli bir direnci var, ama sermaye de sürekli bir biçimde zorluyor, daha uzun çalışma saatleri dayatıyor. Belki resmi olarak belli sınırlarda kalıyor bu saldırı, ama fiilen ve özellikle de zorla mesailer vb. yollarla sonuçta aynı kapıya çıkılıyor. İşçi sınıfının güçsüz, örgütsüz, devrimci önderlikten yoksun olduğu, dolayısıyla de mücadele yoluyla bir çıkış bulamadığı bir evrede, zorunlu mesailer işçiler için bir çözüm yolu oluyor, böylece ücret gelirini bir parça daha artırmak olanağı buluyor. İşçilere fazladan yarım işgünü mesai yaptırıyorlar, ama sonuçta ve gerçekte geliri olağan bir işgünü için

verilebilecek ücreti aşmıyor. 19. yüzyılın o vahşi koşullarına henüz tümüyle dönmüş olmasak bile bir biçimde yaklaşmış oluyoruz, hiç değilse bir dizi ülkede ve bu arada Türkiye'de.

1 Mayıs'ın kökeninde işgününü kısaltma, daha somut olarak 8 saatlik işgünü mücadelesi var dedim. Bu mücadele 1880'lerin başında ABD'de özel bir ivme kazanıyor. Nihayet 1884 yılında, bir Amerikan işçi kongresinde, iki sene sonrası hedeflenerek, 1886'nın 1 Mayıs'ında, 8 saatlik işgünü için büyük bir eylem günü kararı alınıyor. 1886 1 Mayıs'ında yüzbinlerce işçi ABD çapında greve çıkıyor. Bir dizi kentte gösteriler gerçekleşiyor. Şikago'da 80 bin kişilik görkemli bir işçi gösterisi yapılıyor. Devrimci bir partinin olmadığı koşullarda, işçilerin kendi öz örgütleriyle, sendikalarıyla, işçi dostu bir takım yayınların etkisi altında gerçekleştirdikleri görkemli bir eylem günü oluyor.

Beklenebileceği gibi eylemler saldırı ve provokasyonlarla yüzyüze kalıyor. Katledilen işçiler için izleyen günlerde yeni gösteriler yapılıyor. 4 Mayıs'ta Şikago'da daha büyük bir gösteri yapılıyor, saldırılara ve polis terörüne karşı. Eylemin bitiminde bir provokasyon gerçekleşiyor, polislerle işçilerin içiçe bulunduğu bir yere bomba atılıyor. İşçilerin yanısıra bazı polisler de ölüyor. Ardından polis işçileri kurşunluyor, çok sayıda işçi katlediliyor. Bunu genel bir terör atmosferi izliyor. Çok sayıda işçi tutuklanıyor,

bir grup önemli işçi önderi de dahil olmak üzere. Bunlardan dördünün idam edildiğini biliyoruz, tümüyle haksız ve suçsuz yere. Bunun böyle olduğu eyalet valisinin 1893'te cezayı tüm sonuçlarıyla kaldırmasıyla resmen de tescil ediliyor.

İdam edilen işçi önderlerinden August Spies, idama yürürken, "Mezarlarımızdaki sessizliğimizin bugün boğduğunuz sesimizden çok daha güçlü yankılanacağı gün gelecektir" demişti. Öyle de oldu. Olayların ve idamların uluslararası yankısı büyük oldu. Özellikle de Avrupa'da. O dönem, 1880'li yılların sonuna gelindiğinde, Avrupa'da işçi hareketi önemli bir gelişme kaydetmiş durumdaydı. Sendikalarda ve sosyalist partilerde örgütlü güçlü bir işçi hareketi vardı o günün Avrupa'sında. II. Enternasyonal'in tam da o sıra kurulması bu açıdan rastlantı değildir.

1889 Temmuz'unda Paris'te II. Enternasyonal'in kuruluş kongresi toplanıyor. Burada Bordeux'lu bir işçi, ABD'de 8 saatlik işgünü uğruna gerçekleşen 1 Mayıs olaylarının anısına, 1 Mayıs'ın tüm dünyada işçi bayramı ilan edilmesine yönelik bir önerge veriyor. Kongre bu önergeyi kabul ediyor ama, yaygın ve yanlış bir şekilde bilindiği gibi, 1 Mayıs'ı her yıl kutlanmak üzere işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü ilan etmiyor. Bu çağrı sadece bir sonraki yıl için, 1890 yılı için yapılıyor. Ama bu çağrı, bu maya tutuyor, kutlamalar her yıl üzerinden süreklileşiyor. Rosa Luxemburg'un 1913

tarihli makalesinden biliyoruz ki, yirmi yıldan az bir zamanda güçlü bir gelenek haline alıyor. 1 Mayıs artık bir mücadele çağrısı, bir kavga çığlığı, uluslararası militan bir mücadele günü oluyor.

Devrimci bir partinin önderliğinden yoksun olmak anlamında, kendiliğinden işçi hareketinin bir ürünü 1 Mayıs, bunu bir biçimde ifade etmiş bulunuyorum. Kuşkusuz dönemin işçi hareketleri içerisinde çeşitli siyasal akımlar var. Nitekim idam edilen işçi önderleri anarşist dünya görüşüne sahipler, yani ideolojik-politik bir kimlikleri var. Ama ortada örgütlü devrimci bir parti ve bunun önderliği altında örgütlü bir işçi hareketi yok. ABD'deki işçi hareketi üzerinden söylüyorum bunu ve şuraya bağlıyorum: 1 Mayıs'ın kökeninde işçi hareketinin bağrından, kendi öz eyleminden çıkmış olmak var. Bu anlamda proleter sınıf niteliği belirgin bir mücadele günüyle karşı karşıyayız.

Öte yandan 1 Mayıs'ın açık seçik bir enternasyonal karakteri var. Uluslararası bir eylem, bir mücadele günü olarak bu onun mayasında var. II. Enternasyonal Paris Kongresi, katledilen Amerikan işçilerin mücadelesi anısına 1 Mayıs'ı uluslararası eylem günü ilan ediyor ve dünyanın dört bir yanında işçiler bu enternasyonal çağrıya yanıt veriyorlar. 1 Mayıs işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü oluyor. Enternasyonalizmi onun kaynağında ve apaçık tanımında var.

Uluslararası işçi sınıfı hareketi tarihinde kanlı katliamlarla da yoğrulmuş olmak, 1 Mayıs'ın bir başka önemli özelliğidir. Bu da en baştan, daha kaynağında var, Şikago'daki 1-4 Mayıs eylemleri (1986) saldırılara ve kanlı katliamlara hedef oluyor. Bunu bu eylemlere önderlik eden işçi önderlerinin idamı tamamlıyor. Demek oluyor ki daha kökeninde burjuvazinin işçi hareketini kanla bastırma girişimi var. Ve biz 1 Mayıs'ın tarihçesinden biliyoruz ki, başka zaman dilimlerinde öteki bazı ülkelerde de benzer durumlar yaşanıyor, burjuvazi zaman zaman 1 Mayıs'ı kana buluyor. Bunu 1905'de Fransa'da, 1929'da Almanya'da görüyoruz. Bu ikincisinde, Almanya'da, bir provokasyon saldırısıyla 32 işçi polis tarafından öldürülüyor ve yüzlercesi yaralanıyor. Türkiye'de 1977 1 Mayısı'nı, 37 işçi ve emekçinin katledildiği 1 Mayıs'ı biliyoruz.

Demek ki 1 Mayıs işçi sınıfının sadece mücadeleci ve enternasyonal bir günü değil, aynı zamanda kanla, katliamlarla yoğrulmuş bir gün. 1 Mayıs şahsında, dünya ölçüsünde işçilerin militan mücadelesiyle ve karşı cepheden burjuvazinin kanlı saldırılarıyla yoğrulmuş, bunlarla mayalanmış, böyle daha derin, daha köklü bir anlam kazanmış bir politik günle karşı karşıyayız.

Tarihten günümüze Türkiye'de 1 Mayıs

Türkiye'nin yakın tarihinde 1 Mayıs, yaklaşık elli yıllık bir aranın ardından, ilk kez olarak 1976 yılında yeniden gündeme geldi. Oysa daha Osmanlı İmparatorluğu döneminde bile 1 Mayıs var. İlk kez 1911'de Selanik'te kutlanıyor. Selanik o zamanlar Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde ve Balkanlar'ın Akdeniz'e açılan kapısı, önemli bir liman kenti. Ve dönemin Balkanlar'ında nispeten güçlü bir sosyalist hareket var ve muhtemeldir ki bunun Selanik, Kavala gibi işçi kentleri üzerinde de belirli bir etkisi var. Selanik ve bitişiğindeki Kavala'da mücadeleci bir işçi hareketi var. Osmanlı döneminde işçiler ilk kez 1911 yılında Selanik'te 1 Mayıs'ı kutluyorlar.

1 Mayıs bir yıl sonra, 1912 yılında İstanbul'da kutlanıyor, ilk kez olarak. Emperyalist işgal yıllarında

ve Cumhuriyet'in ilk birkaç yılında, İstanbul'da işçilerin 1 Mayıs'ı kutladığını biliyoruz. Bu 1925 yılına kadar sürüyor. 1911 yılından 1925 yılına kadar, henüz çok genç, son derece cılız, örgütsüz, devrimci bir önderlikten yoksun işçi sınıfımızın gündeminde buna rağmen 1 Mayıs var.

1925 yılında Kürdistan'da Kürtleri, Türkiye'nin metropollerinde işçi hareketini ve komünistleri hedefleyen ünlü Takrir-i Sükun ile birlikte Türkiye'de sendikalar dağıtılıyor ve işçi sınıfının kazanılmış tüm hakları gaspediliyor. Bu vesileyle 1 Mayıs da yasaklanıyor. Kemalist rejim 1935 yılında 1 Mayıs'ı "Bahar Bayramı" ilan ediyor ve tatil sayıyor. Dünya'da 1 Mayıs işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kutlanıyor. Bunu karartmak, 1 Mayıs'ı unutturmak için 1 Mayıs günü Bahar Bayramı ilan ediyor. Bu, çok uzun yıllar boyunca böyle sürüyor.

Türkiye'de 1960'larda büyük bir sosyal uyanış ve bunun içinde hızla güç kazanan bir sol dalga var. Döneminin çatı partisi TİP, parlamentoda 15 milletvekili ile temsil ediliyor, gücüne göre etkili bir sol hareket var o günün Türkiye'sinde. Ama buna rağmen Türkiye'de 1 Mayıs hala yok. Son derece canlı bir sol düşünsel ve siyasal yaşam var, devrim stratejisi üzerine hararetli tartışmaları var, giderek dönemin sonuna doğru devrimci hareketin ortaya çıkışı var. Aydınlar, sanatçılar, kültür insanları içerisinde sosyalist düşüncenin yaygın bir etkisi var. Dönemin başlıca

uluslararası sol akımlarının Türkiye'de yankısı var; Türkiye sol hareketinin farklı kesimleri dünyaya bakıyor, kendine enternasyonal bir kaynak, bir dayanak bulmaya çalışıyorlar. Ama dikkate değer bir olgu olarak, dönemin dünyasında tarihi bir gün olarak 1 Mayıs var, oysa Türkiye'de yok! Çeşitli toplumsal ve siyasal talepler uğruna zorlu ve coşkulu bir mücadele var, devrim ve sosyalizm idealleri var ama 1 Mayıs buna rağmen ve henüz yok.

12 Mart faşist askeri rejiminin ardından, 1974 yılından itibaren, Türkiye'de yeni bir toplumsal dalga var, devrimci harekete hızla güç kazandıran. Grevler, direnişler, gösteriler birbirini izliyor. Onbinleri bulan öfkeli kalabalıklar faşist katliamlara karşı sokaklara, alanlara çıkıyor. Özetle dönemin Türkiye'sinde yeni bir görkemli devrimci yükseliş var. 1975 yılı mücadelenin giderek yaygınlaştığı, tüm Türkiye sathına yayıldığı, daha da kitleselleştiği ve bu süreç içeresinde devrimci akımların hızla güç kazandığı bir evre. Ama Türkiye'de hala da 1 Mayıs yok.

1925'teki yasaklamanın ardından Türkiye'de 1 Mayıs, ilk kez olarak yeni devrimci yükselişin üçüncü yılında, 1976'da İstanbul'da, görkemli bir kutlamayla yeniden gündeme geldi. 1976 yılı, Türkiye'de sosyal mücadelenin sol devrimci politizasyon atmosferi içinde ülke sathında alabildiğine yayıldığı bir yıl oldu. İşte 1 Mayıs bu yeni devrimci yükselişin içine doğdu. Bugün dünyada yaygın biçimde anlamı alabildiğine

zayıfladığı halde Türkiye'de 1 Mayıs coşkusunun bu denli güçlü bir biçimde yaşayabilmesinin gerisinde temelde bu var. Devrimci yükselişin içine doğmuş bir 1 Mayıs'ımız var bizim. Türkiye'de görkemli bir devrimci yükselişin yaşandığı, ve o devrimci yükseliş içinde çok sayıda devrimci akımın örgütlü biçimde yer aldığı, işçi sınıfının da DİSK üzerinden örgütlü olduğu ve sol politizasyon içinde bulunduğu bir dönemin içine doğdu 1 Mayıs. Devrimci yükselişin içine doğdu ve bununla mayalanarak tümüyle devrimci bir karaktere büründü. Bu birinci nokta.

İkinci olarak, yalnızca bir yıl sonra, devrimci yükselişin içinde yeniden doğmuş 1 Mayıs burjuvazi tarafından kana bulandı. Kanlı bir provokasyonla yüzyüze kaldı; yarım milyonluk bir görkemli işçi ve emekçi eylemi kana bulandı, 37 emekçi katledildi. Ve Türkiye'de 1 Mayıs bir de böyle, buradan kaynaklanan bir anlam kazandı. Sadece devrimci mücadelenin ateşi ile değil bir faşist provokasyonla, bir katliamla yoğruldu ve apayrı bir anlam kazandı. Bundan dolayıdır ki, o büyük katliama rağmen, hemen ertesi yıl, 1978 yılında, Türkiye'de 1 Mayıs bir kez daha görkemli katılımlarla kutlandı. İstanbul Taksim'de ve Türkiye'nin dört bir yanında. Aynı yılın sonunda Maraş katliamı bahane edilerek sıkıyönetim ilan edildi ve böylece 1 Mayıs'ın yasaklanması dönemi başladı. 12 Eylül askeri faşist darbesi bu yasağı kalıcılaştırdı. 1 Mayıs Cumhuriyet Türkiye'sinde 1935'den beri Bahar Bayramı üzerinden bile olsa tatil günüydü, 12 Eylül cuntası ile birlikte buna da son verildi.

'80'lerin ikinci yarısında öncelikle işçiler ve ardından öğrenciler yeniden hareketlendiler. Buna paralel olarak, ki bu solun da toparlanma evresiydi, 1 Mayıs'ı kazanma mücadelesi yeniden gündeme geldi. '88 ve '89 yıllarında Taksim'de 1 Mayıs gösterileri var, yasaklardan dolayı terörle karşılanıyordu bu gösteriler. Bunlardan ikincisinde, genç bir işçi olan Mehmet Akif Dalcı öldürüldü. Burjuvazi bir kez daha 1 Mayıs'ı baskı, terör ve
cinayetlerle karşıladı. Buna 1996'daki kutlamalar esnasında üç devrimcinin ölümü eklendi. 1 Mayıs daha '90'lı yılların başında büyük katılımlı kutlamalara konu oldu. 1996 1 Mayıs'ı en büyük
katılıma ulaştı. Dönemin devrimci gruplarının nispeten büyük kalabalıklarla katıldığı bir 1 Mayıs oldu bu.

1 Mayıs mücadelesinin 2005'ten itibaren daha özel bir tarzda Taksim'i kazanma mücadelesiyle birleştiğini biliyoruz. Bunda devrimci akımların, onların oluşturduğu Devrimci 1 Mayıs Platformu'nun özel bir rolü oldu. Kuşkusuz DİSK de bu konuda
önemli bir rol oynadı. Ama bu konuyu gündemde tutan, bunda kararlılık gösteren, sürekli biçimde basınç uygulayan ve giderek de bunu fiili tutumlarla zorlayan devrimciler, özellikle de Devrimci 1 Mayıs Platformu'nda birleşmiş devrimciler oldu. Nihayet geçen yıl (2010) fiilen ve bu yıl resmen Taksim kazanılmış oldu. Bu arada 1 Mayıs emek bayramı olarak tatil günü de ilan edildi.

1 Mayıs'ın gücü ve mesajı

Türkiye sol hareketinin ve sınıf hareketinin bu denli zayıf olduğu bir evrede, 1 Mayıs mücadelesinin bu kadar büyük bir kararlılığa konu olması ve sonuçta hem tatil günü ilan edilmesi, hem de Taksim'in 1 Mayıs kutlamalarına açılmış olması, kuşkusuz son derece önemli ve anlamlı bir kazanım oldu. Bu, Türkiye'nin kendi ilerici-devrimci birikimi ve gelenekleriyle olduğu kadar 1 Mayıs'ın tarihsel birikimi ve geleneğiyle de sıkı sıkıya bağlantılıdır. Dikkat ediniz, Türkiye'de kitleler hiçbir eyleme 1 Mayıs'taki kadar geniş çaplı bir katılım sergilemiyorlar. Türkiye'de 1 Mayıs yıllarca komünist bayramı olarak karalandı, saldırı konusu edildi, terörize edilmeye çalışıldı. Terörizmle eşdeğer gösterilmeye, kitleler üzerinde bu imajla canlandırılmaya çalışıldı. Bu yüzden yasaklandı, bu yüzden saldırılara konu oldu. Ama tüm bu saldırılar cepheden karşılandı, 1 Mayıs kendi tarihsel anlamı ve politik özü üzerinden sahiplenildi ve sonunda da yeniden meşru bir biçimde kazanıldı.

Türkiye'de 1 Mayıs'ın ne anlama geldiğini, nasıl bir etki gücüne sahip olduğunu son Taksim kutlamaları üzerinden bir başka biçimde de örnekleyebilirim. Tekellerin televizyonları bu kutlamaları uzun saatler boyu kesintisiz biçimde canlı yayına konu ettiler. Bunun bugünün dünyasında bir başka örneği olabileceğini sanmıyorum. Bu bile kendi başına bir şey

anlatıyor. Demek ki bugünün Türkiye'sinde 1 Mayıs'a bu çapta bir toplumsal ilgi var. Demek ki 1 Mayıs'ı 6-7 saat boyunca canlı olarak yayınlamanın toplumda bir karşılığı var. Başka türlü olsaydı, genellikle en masum kitlesel hak arama eylemlerine karşı bile bu denli suskun olan tekelci medya, 1 Mayıs'a, Taksim'in yeniden 1 Mayıs kutlamalarına açılmasına, bu denli rağbet etmezdi.

Bu yıl 1 Mayıs sadece İstanbul'da değil, fakat başta Ankara ve İzmir olmak üzere, bir dizi başka kentte de kutlandı. Ama İstanbul'dakinin apayrı bir anlamı var kuşkusuz. İstanbul'daki 1 Mayıs dünyanın sadece en kalabalık değil en politik 1 Mayıs'ıdır aynı zamanda. Kızıl bayraklar, devrimci şiarlar, devrimci marşlar, devrimin ve sosyalizmin sembolleri, dünya devrim mücadelesinin önderleri, Türkiye'nin kendi devrimci önderleri... Ve kürsüde devrimci müzik grupları var, devrimci marşlar var, devrimci türküler, Türkçe, Kürtçe ve Ermenice olarak...

Kutlamalara katılanların önemli ölçüde reformist etki altındaki kalabalıklar olduğunu da biliyoruz. Bu durum gerçeği değiştirmiyor ama. Türkiye'nin reformistleri bile 1 Mayıs'a devrimci şiarlar, semboller, söylemlerle katılıyorlar. Saflarındaki gençler coşkulu biçimde devrime ve sosyalizme ilişkin şiarlar haykırıyorlar. Bütün bunların 1 Mayıs'ın yakın tarihimizde kazandığı kendine özgü anlam ile sıkı sıkıya bir ilişkisi var. 1 Mayıs'ın Türkiye'de, burjuvazinin karalama ve terörize

etme çabasının da katkısıyla, devrim ve sosyalizmle özdeşleşmiş kendi öz anlamı var. İşçilerin salt kendi dönemsel istemlerini dile getirmek üzere meydanlara çıktıkları bir günden ibaret değil 1 Mayıs Türkiye'de. 1 Mayıs devrimci bir kutlama günü.

1 Mayıs bu geri koşullarda bile ulusal soruna ilişkin çözümünü kutlamalar üzerinden sembolik bir biçimde de olsa ortaya koyuyor. 1 Mayıs'ın kürsüsünden 1 Mayıs bildirisi Türkçe ve Kürtçe okunuyor. Taksim'deki kutlamalarda üç müzik grubu var. İlki Grup Yorum, devrimi ve devrimci sanatı temsil ediyor. İkincisi Agire Jiyan, aynı misyonu Kürt kimliği üzerinden taşıyor. Üçüncüsü Kardeş Türküler, adı üzerinde, Anadolu'nun bütün dillerini, bütün kültürlerini, bu dillerden türkülerle dile getiriyor halkların kültürel kardeşliğini simgeliyor. Bu üç grup Türkçe, Kürtçe ve Ermenice marşlar ve türküler söylüyorlar, yüzbinlerin katıldığı bir 1 Mayıs kutlamasında... Bunlar yüzbinlerce insanın olduğu bir ortamda, coşkuyla katıldığı bir 1 Mayıs kutlamasında oluyor ve aynı biçimde coşkuyla karşılanıyor. Bu bizim ülkemizde devrimi ve sosyalizmi simgeleyen 1 Mayıs'ın ulusal soruna kendi sınırları üzerinden sunduğu çözüm oluyor.

Kürtler kendi bayrakları ve şiarıyla kendilerini en özgür bir biçimde orada ifade ediyorlar. Çünkü bu 1 Mayıs, devrimci kimliğimiz, devrimci tutumumuz, devrimci birikimimizle özdeşleşmiş bir gün. 1 Mayıs'ın kendi devrimci ruhu, kendi devrimci kapsayıcılığı,

kendi devrimci demokrasisi var. Kürt sorunu tam orada sembolik biçimde de olsa kendi devrimci çözümünü buluyor. Türk ve Kürt emekçilerinin özgür, eşit ve gönüllü birliği var orada. Bunu toplum düzeyine çıkarırsanız, Kürt sorununun devrimci ve kalıcı çözümünü bulursunuz. Kürde en ufak bir ayrım yok orada. İki dil var orada. İki dilden bildiriler, iki dilden konuşmalar, iki dilden devrimci marşlar, iki kültürden oyunlar, halaylar var orada. Ve o aynı meydanda her türden ilerici-devrimci parti, grup ve çevre var, feministler, çevreciler, yerel kültürler var, tümü de kendini dilediğince, özgürce ifade edebiliyor, dilediğini haykırabiliyor. 1 Mayıs'ın her açıdan kapsayıcı bir demokrasisi var, demek istiyorum.

Bütün bunlar da bir parça açıklık kazandırmış olmalı; Türkiye'de 1 Mayıs'ın apayrı bir önemi ve anlamı var. Türkiye'de 1 Mayıs'ın kendi kökeni var, kendi anlamı var, kendi niteliği var, kendi atmosferi var. Ve Türkiye'deki 1 Mayıs'ın bir de kendi marşı var. '70'li yılların devrimci yükselişi içinde ortaya çıktığı için de baştan sona kadar devrimci bir marş. Salt havasıyla, ritmiyle değil sözleriyle de devrimci bir marş. Bu da anlaşılır bir durum; zira Türkiye'nin devrimci yükselişi içinde doğmuş bir marş bu. 1
Mayıs devrimci yükselişin içine doğmuştur, bunun için de sözleriyle de devrimcidir. Ve bu bizim kendi marşımız, '70'li yılların iyimser ve coşkulu devrimci yükselişi içinde, 1 Mayıs'ın yeniden doğuşuyla doğmuş bir marş.

1 Mayıs tek tek parti ve grupların bilinçlerinden ve tercihlerinden öteye bir muhtevaya sahip, bunu anlatmaya çalışıyorum. Bakınız, büyük bölümüyle reformist eğilimlerin etkisi altındaki bir kitle 1 Mayıs'a katılan o kitle. Ama 1 Mayıs'ın kendi devrimci havası, kendi devrimci atmosferi var, herkesi bir biçimde sarıp sarmalayan. Havasıyla, söylemiyle, şiarlarıyla, devrimci bir kutlama günü 1 Mayıs... Burada devrimci olan, katılımcı yığının kendisinden çok bizzat 1 Mayıs'ın kendisi, 1 Mayıs'ın kendi anlamı, kendi birikimi, kendi geleneği. O kitlelerin büyük bir bölümü halen örgütsüz ve bir politik pasiflik içerisinde. Bu kitlenin hatırı sayılır bir bölümü oraya 1 Mayıs'tan 1 Mayıs'a geliyorlar. Ama sonuçta 1 Mayıs, onları o pasifliklerinden çekip çıkarıyor, yılda bir kez de olsa kendi huzuruna getiriyor, ifade uygunsa.

Taksim'e akan o büyük insan kalabalığının bir bölümü mücadeleye akan yeni güçlerden, fakat daha da önemli bir bölümü gerçekte mücadeleden düşmüş, ama devrimle gönül bağını da herşeye rağmen şu veya bu şekilde koruyan, örgütsüz ve pasif güçlerden oluşuyor. Bu insanlar örgütlü bir devrimci mücadelenin içinde değiller. Mücadeleye taze güçler olarak akan önemli de bir gençlik kesimi var kutlamalarda. Reformizmin denetiminde bulunan ve maalesef onlar tarafından heba edilecek olan böyle genç taze güçler de var. Ama 1 Mayıs'ın o görkemi, 70'li yıllarda aktif olarak mücadeleye katılmış, sonra da gönül bağlarını korumuş insan kitlelerini çekiyor

oraya. İnsanlar 1 Mayıs'ta kalkıp geliyorlar kutlama alanlarına, bu artık bir davranış biçimi olmuş, bir tür kültüre dönüşmüş.

Bu nedenledir ki 1 Mayıs gerçeğimizi, bu senenin 1 Mayıs kutlamaları üzerinden yansıyan görkemi, bu çelişik bütünlüğü içerisinde ele almak durumundayız. Hem mesajını önemseyeceğiz, en durgun döneminde bile Türkiye'nin 1 Mayıs üzerinden yansıyan potansiyelini göreceğiz. Ama hem de, bugünkü şekliyle o kalabalıklara aldanmayacağız, bunların büyük ölçüde örgütsüz ve pasifleşmiş güçler olduğunu unutmayacağız.

Yine de, üstelik en zayıf bir tarihi dönemimizde, 1 Mayıs'ı yeniden tatil günü haline getirmeyi başarmak ve otuz yılı bulan bir yasağın ardından yeniden meşru biçimde Taksim'e çıkmak, Türkiye'nin devrimci imkanlarının dikkate değer önemli göstergelerinden biri olmuştur, bunu da unutmayacağız.

(...)

(EKİM, Nisan 2012 tarihli 281. Sayısından alınmıştır...)

2011 1 Mayıs'ı Aynasında Türkiye'de 1 Mayıs

H. Fırat

(7 Mayıs 2011)

1 Mayıs'ın, işçi sınıfının "Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü" olarak, uluslararası işçi hareketinin tarihinde özel bir politik anlamı ve önemi olduğunu, tarihi boyunca buradan gelen bir özel ilgiye ve coşkuya konu edildiğini biliyoruz. Bununla birlikte, özellikle son otuz yıl üzerinden bakıldığında, pek çok ülkede 1 Mayıs'ın artık tarihi anlamına ve siyasal önemine uygun biçimde kutlanamadığını da biliyoruz. Bugün özellikle de kapitalist metropollerde 1 Mayıs, militan bir mücadele gününden çok bir tür seremoni sınırlarında kutlanmakta, yeterli ilgi ve katılımdan da yoksun kalmaktadır. Oysa Türkiye'de bu açıdan durum temelden farklıdır. Yakın geçmişte olduğu gibi bugün de. Türkiye'de 1 Mayıs'ın toplumsal mücadelenin verili gelişme düzeyini bile aşan bir anlamı, önemi ve dolayısıyla etkisi var. Nitekim uzun yıllardan beridir buna uygun düşen bir ilgiye ve katılıma da vesile olmaktadır.

Bu yılın (2011) Taksim 1 Mayıs'ına Avrupa'dan gelmiş bir grup gazetecinin gördükleri manzara karşısında düştükleri şaşkınlığı dile getirmeleri medyaya da yansıdı. Dünyanın hiçbir yerinde artık böyle bir 1 Mayıs yok diyorlarmış, ki büyük ölçüde haklılar da. İstanbul'daki kadar büyük bir kalabalık, böylesine bir coşku, bu denli belirgin bir politik atmosfer, bu kadar çok kızıl bayrak, boy boy Marx, Engels, Lenin, Stalin, Mao posterleri, tüm bunlar bugünün dünyasında artık pek yok. Ama Türkiye'de var, bu yılın Taksim 1 Mayıs'ının tüm görkemiyle tanıklık ettiği gibi. Evet,

gerçekten de dışardan gelip izleyen birini şaşkınlığa düşürebilecek bir tablo bu. Bir dönemdir dünyanın en görkemli 1 Mayıslar'ı artık İstanbul'da kutlanıyor. Havana'yı dışında tutunuz; Havana bir devrim ülkesinin başkentidir ve bu kentte milyonu bulan bir katılım, sözkonusu olan da Küba olunca, tümüyle anlaşılır bir şeydir. Ama kapitalist bir ülkede ve bir toplumsal-siyasal muhalefet tavrı olarak, kurulu düzene karşı bir siyasal duruş ve çıkış olarak, bugünün dünyasında en kalabalık 1 Mayıs kutlamaları, tartışmasız olarak İstanbul'da yapılıyor. Ve bu yıllardır böyle. Fakat sorun kutlamaların kitlesel olmasından da öteyedir. Türkiye'de 1 Mayıslar belirgin bir politik öze ve niteliğe sahiptir. Daha da ötesi, Türkiye'de 1 Mayıs, devrim mücadelesiyle özdeşleşmiştir. Bunu devrim cephesi kadar düzen cephesi de böyle görüyor. Belki sembolik bir yön ama bu gerçek kendini Türkiye'ye özgü 1 Mayıs Marşı üzerinden ayrıca ortaya koyuyor. Bu marş, '70'li yılların, o coşkulu devrimci yükseliş döneminin ürünüdür ve bu bile başlı başına son derece anlamlıdır.

Uzun onyıllar boyunca Türkiye'de yasaklanan ve unutturulan 1 Mayıs, '70'li yılların devrimci yükselişi içinde adeta yeniden doğdu. Osmanlı'nın son yıllarında işçi hareketi için 1 Mayıs var, ilk kez olarak 1911'de Selanik'te, ardından 1912'de İstanbul'da kutlanıyor. 1920'li yılların ilk yarısında, işgal yıllarında ve Cumhuriyet Türkiye'sinde 1 Mayıs var, işçiler

İstanbul'da 1 Mayıs'ı kutluyor. 1925'te Takriri Sükun'la birlikte yasaklanıyor. '30'lu yıllarda kemalist rejim onu düzmece 1 Mayıs Bahar Bayramı ile ikame etmeye ve böylece tümden unutturmaya çalışıyor. Bunda başarı da sağlıyor. Nitekim bunun ardından uzun onyıllar boyunca Türkiye'de 1 Mayıs kutlanmıyor. 1960'lı yıllarda görkemli bir sosyal uyanış var, büyük bir görkemli sol politizasyon var, parlamentoda 15 milletvekili ile temsil edilen o gün için önemli bir sol parti var. Ama 1 Mayıs buna rağmen hala da yok.

Türkiye'de 1 Mayıs ilk kez olarak 1976 yılında yeniden gündeme geldi ve Taksim meydanında görkemli bir işçi, emekçi, gençlik ve ilerici aydınlar gösterisi olarak gerçekleşti. Bu ilk 1 Mayıs'a kalabalıklar İstanbul'un dört bir yanında coşkulu kafileler halinde aktılar, devrimci türküler ve marşlar eşliğinde. DİSK bünyesindeki işçilerin örgütlü katılımı fazlasıyla anlamlı ve güçlüydü. İşçiler fabrika kafileleri halinde ve siyasal şiarlar içeren kendi fabrika pankartlarıyla katılmışlardı, yeni dönemdeki bu ilk büyük 1 Mayıs kutlamasına. 1 Mayıs'ın yeniden kutlanmasına vesile olan 1976 yılı, denebilir ki yeni devrimci yükselişin de en coşkulu ve kitlesel yılıydı. Bu sermaye düzenini ve arkasındaki emperyalist güçleri ürküttü ve harekete geçirdi. Sermaye iktidarı çok geçmeden bu görkemli yükselişi sistemli faşist baskı ve terörle, birbirini izleyen provokasyonlar ve kitlesel katliamlarla, zaafa uğratmaya ve giderek boğmaya girişti. 1970'lı yılların ikinci yarısı, Türkiye'de devrimci umutların çok güçlü

olduğu bir tarihi dönemdi. Devrimci yükselişin bir ürünü olarak, dönemin devrimci gruplarını çevreleyen binlerce, onbinlerce, bazıları için yüzbinlerce kişiden oluşan büyük bir taraftar kitlesi vardı. Toplamında büyük bir devrimci kabarmaydı sözkonusu olan.

1 Mayıs bu devrimci kabarmanın içine doğdu ve devrimci hareketin bütünü tarafından militan bir coşkuyla sahiplenildi. Bu nedenle de dolaysız bir biçimde devrim ve sosyalizm davasıyla iç içe geçti, adeta bununla özdeşleşti. O muazzam sosyal uyanışın, o büyük devrimci kabarmanın içine doğması, onun dolaysız bir ürünü olması, 1 Mayıs'ı Türkiye'de basit bir seremoni olmaktan çıkardı, düzene karşı gerçek bir politik gövde gösterisi haline getirdi.

1 Mayıs'ın Türkiye'de 1976'daki yeniden doğumunda bu var, bu kendine özgü gerçeklik var. Düzenin karanlık güçlerinin, 1976'daki görkemli kutlamanın hemen ardından, yalnızca bir yıl sonra, 1 Mayıs'ı büyük bir provokasyona konu etmeleri, acısı hala unutulmayan alçakça bir katliamla onu kana bulamaları ve bundan böyle hedef tahtasına oturtmaları, bütün bunlar kuşkusuz boşuna değildi.

Bütün bunlarla, Türkiye'de 1 Mayıs'ın büyük bir devrimci yükselişin içine doğduğunu vurgulamış oluyorum. Bu gerçek, tüm baskı ve teröre, yasaklar ve katliamlara rağmen Türkiye'de bitmeyen 1 Mayıs coşkusunun nedenlerine de ışık tutmaktadır.

Özellikle Avrupa'da 1 Mayıs'ın gündeme gelişi bu açıdan temel önemde farklılıklar içerir. 1 Mayıs kaynağını ABD'den, Amerikan işçi hareketinin 8 saatlik işgünü mücadelesinden, 1 Mayıs 1886 yılında gerçekleşen büyük işçi eylemlerinden alıyor. Buna karşı 4 Mayıs 1886'da Şikago'da gerçekleştirilen bir provokasyonun ardından 4 işçi liderinin idam edilmesiyle tarihe yazılan 1 Mayıs'ı, 1889 yılında II. Enternasyonal dünya çapında bir birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak kutlama kararı alıyor. Bu kapitalizmin barışçı gelişme dönemi Avrupa'da. Sınıf çelişkileri çok yumuşak ve mücadele tümüyle barışçıl biçimler içerisinde seyrediyor. Parlamenter mücadele ve sendikalar herşeyin ekseni ve odağı durumunda. Böyle bir dönemde emekçiler kitlesel olarak katılsalar bile, 1 Mayıslar militan devrimci bir hava taşımıyor, bugünün Avrupa ülkelerindekine benzer tonda kutlamalar bunlar.

(...)

1 Mayıs'ın Türkiye'de yeniden gündeme gelişinin kendine has bazı temel önemde özellikleri var. 12 Mart kanlı darbesinin ardından, o sarsıcı idamların, kanlı katliamların, o devrimci yiğitliklerin ardından, '74 yılından başlayarak büyük bir devrimci uyanış, büyük bir toplumsal politizasyon var o günün Türkiye'sinde. Yaygın grevler var, güçlü bir antifaşist halk hareketi var. Ve bütün bunların içinde yeniden 1 Mayıs var. Bir dizi sol örgüt var, tümü de marksist olmak iddiasında,

tümü de devrimi hedeflediklerini söylüyorlar. Bu, dönemin gerçekte reformist olan akımları için de geçerli. Dolayısıyla 1 Mayıs devrimin 1 Mayıs'ı oluyor, devrimle özdeşleşen bir 1 Mayıs olarak gündeme geliyor.

Bunun üzerine 1 Mayıs provokasyonu ve katliamı da binince, kanla yoğrulmuş bir güne dönüşüyor. Türkiye'nin o günkü devrimci gelişme sürecini sabote etmeye yönelik bir provokasyon ve 12 Eylül'e de bir hazırlıktı '77 Taksim katliamı. Bunun içinde anlam kazanmış bir 1 Mayıs'ımız var bizim. Bu anlamda bizim kendimize özgü yönleri güçlü olan 1 Mayıs'ımız var. Biz devrimci bir yükselişin içinde 1 Mayıs'ı devrimin 1 Mayıs'ı haline getirmişiz. Bu ertesi yıl büyük bir provokasyonla, kanlı bir katliamla karşılanmış. Her 1 Mayıs'ta önce '77'de katledilenler için tören yapılması, ardından 1 Mayıs kutlanması bu açıdan anlamlıdır. Buradan gelen bir 1 Mayıs kültürümüz, böyle şekillenmiş bir 1 Mayıs geleneğimiz var bizim, kendine özgü yanları olan. Ve buna da devrimci dizelerden oluşan son derece güzel ve coşkulu bir 1 Mayıs marşı eşlik ediyor. Sözleriyle de, coşkulu melodisiyle de, son derece anlamlı, devrimci bir marş bu. İşte böyle devrimle özdeşleşmiş bir gün bizde 1 Mayıs. Egemen sınıf da, ezilenler ve onların politik temsilcileri de, bunu böyle algılıyorlar, böyle kabul ediyorlar. Doğal olarak 12 Eylül askeri faşist rejimi döneminde 1 Mayıs kutlanamadı. Ama sonrasında, sol ve toplumsal muhalefet yeniden toparlanmaya çabalarken, 1

Mayıs'a da anlamına yaraşır tarzda sahip çıkıldı. Daha '80'li yılların ikinci yarısında ve yasaklara rağmen 1 Mayıslarda binlerce kişi alanlara çıktı, yasaklar çiğnendi, çatışmalar yaşandı, 1 Mayıs için yeni şehitler verildi. '90'lı yıllarda 1 Mayıs'ı kazanma ve kutlama mücadelesi yeni bir düzeye çıktı. 1 Mayıs devrimin, devrimciliğin onuru haline geldi. Bu mücadele yıldan yıla böyle sürdürüldü. '95 ve '96'da devrimci grupların kitlesel olarak katıldığı görkemli 1 Mayıslar yapıldı. O dönemde bir devrimci hareketimiz vardı iyi kötü.

Devrimci hareket ile reformist hareket arasında belirgin ayrım çizgileri vardı, dönemin devrimcileri tarafından bilinen ve önemsenen. Özellikle 2005 sonrasında 1 Mayıs mücadelesi yeni bir boyut kazandı. 1 Mayıs'ın tatil ilan edilmesi ve Taksim'de kutlanması talebi yükseltildi. 12 Eylül sonrası dönemde ve daha 80'li yılların sonundan itibaren Taksim mücadelesi hep verilmişti, Taksim ajitasyonu hep yapılagelmişti. Bu mücadele 2005 sonrasında yeni bir ivme kazandı. Devrimci 1 Mayıs Platformu adı altında, herşeye rağmen ayakta olan ve bir araya gelebilen devrimci gruplar, çok özel bir tarzda bunun mücadelesini verdiler. İşçi sendikaları DİSK üzerinden bunu bir biçimde sahiplendiler.
DİSK, her ne kadar her seferinde son anda çark ettiyse de, 1 Mayıs'ın Taksim'de kutlaması gerektiğini sürekli savundu, böylece bu istemin meşruluğuna katkıda bulunmuş oldu, bununla da güç ve prestij kazandı.

Son iki-üç yılda devlet Taksim'i vermemek için son bir direniş gösterdi. Buna yönelik girişiminde, köprüleri kapayarak, otobüsleri engelleyerek İstanbul'da hayatı felç etti. 1 Mayıs tatil olmadığı halde, tatil olmayan bir günde hayat felç edildi ve böylece aslında 1 Mayıs İstanbul çapında kutlanmış oldu.
Ardından, daha sonraki yıllarda demek istiyorum, AKP özel bir tarzda tüm İstanbul polisini Taksim'e dökerek kutlamaları engellemeye çalıştı, ancak bunun yol açtığı olayların da yankısı büyük oldu. Sonuçta 1 Mayıs'ın büyük bir toplumsal meşruiyet kazandığını gördüler. Buna direnmenin olanaksızlığını, bunun yalnızca sürekli yıpranma getirdiğini farkettiler, oysa buna boyun eğmenin itibar bile kazandırabileceğini düşündüler ve nihayet geri adım attılar. 1 Mayıs yeniden tatil günü ilan edildi ve sonunda Taksim ilk kez olarak bu yıl görkemli 1 Mayıs kutlamalarına resmen açılmış oldu.

Yıllardır Taksim'i vermiyorlardı, vermemek için de her yola ve yönteme başvuruyorlardı. Dolayısıyla bu onlardan zorlu, inatçı ve sabırlı bir mücadele ile koparılıp alındı. Türkiye devrimci hareketi özellikle son onbeş yıl içinde iyiden iyiye zayıfladı. Devrimci kimlik yönünden olduğu kadar fiziki olarak da büyük ölçüde tasfiye oldu. Devrimci kimliğin tasfiyesi tüm açıklığı ile bugün gözler önündedir. Bugün yeni bir seçim dönemi içindeyiz ve izlenen seçim politikaları üzerinden bunu bütün açıklığıyla görüyoruz. Artık devrim yok, artık yalnızca "toplumu demokratikleştirme" söylemleri var.

Tüm tasfiyeci ve kuyrukçu solun ortak söylemi bu. Seçim Bloku'nun söylemi de bu. Kürt hareketinin ise bütün bir programının ekseni zaten bu. Gelinen yerde artık açık seçik biçimde tanımlanabilen bir devrimci hareketimiz yazık ki yok. Herşeye rağmen devrimcilikte tutunmaya çalışan bazı grup ve çevreler var. Sınıf devrimciliğinin temsilcisi olarak TKİP var. Kendi çapında küçük-burjuva devrimciliği çizgisinde yürüyen, bunda ısrarlı görünen DHKP-C var. Bu aynı çizgide bir kaç önemsiz grup daha var ama işin aslında devrimci hareketin büyük ölçüde tasfiyeye uğradığı ve en zayıf olduğu bir evredeyiz.

Ama işte buna rağmen, Türkiye'de devrimle özdeşleşmiş 1 Mayıs en görkemli bir biçimde kutlanabiliyor. Kutlamalarda en çok atılan sloganlar da devrime ve sosyalizme ilişkin olabiliyor. Kimse oraya reformist sloganlarla, reformist pankartlarla gelmiyor. Bir dizi grup oraya kızıl bayraklarla, devrim ve sosyalizm söylemleriyle geliyor. Katılımı gerçekleştiren parti ve örgütlerin ne olduğundan bağımsız olarak, devrimin ve sosyalizmin 1 Mayıs'ı kutlanıyor. İnsanlar bu heyecanı yaşıyorlar. Devrime en uzak olan insanlar, o yorulmuş eski devrimciler bile oraya bir günlüğüne devrim ve sosyalizm havası solumak üzere geliyorlar. Zira böyle bir atmosfer oluşuyor 1 Mayıs alanlarında, tarihinden gelen o büyük gücü, esini ve birikimiyle.
Şurası yeterince açık değil mi? Dünyanın en görkemli, en politik, devrim ve sosyalizmle özdeşleşmiş bir 1 Mayıs'ını yaşıyor bugünün Türkiye'si.

Hangi Türkiye bu? Gericiliğin bir ağırlık olarak toplumun üzerine çöktüğü bir Türkiye. AKP'nin oy oranlarının yüzde 45-50'lerde olduğunun tartışıldığı bir Türkiye. Ama böyle bir Türkiye'nin, 1 Mayıs'ların coşkusu üzerinden bakıldığında, bir devrim toprağı olduğu da çıkıyor ortaya.
Tekelci sermayenin elindeki televizyonlar uzun saatler boyunca Taksim 1 Mayıs kutlamalarını canlı yayın olarak veriyorlar. Neden peki? Çünkü 1 Mayıs'ın artık büyük bir toplumsal meşruiyeti var da ondan. Onun artık yasal olarak da tatil ve bayram ilan edilmesi boşuna değil. Daha üç-beş sene önce bile kimin aklına gelirdi bunun olacağı, böyle bir şeyin başarılacağı?

Eski solcu olduğu anlaşılan bazı AKP milletvekilleri de Taksim kutlamalarına gelmiş, canlı yayında konuşuyorlar. Bakınız diyorlar, burada gerçek bir özgürlük ortamı var; her renk, her dil, her kültür, her milliyet var. Ve 1 Mayıs büyük bir kardeşlik havası içerisinde kutlanıyor. Düşünün, bunu gericiler, bugünün iktidar partisi mensupları söylüyor.

İyi ama bu, gerçekte işçi sınıfı demokrasisinin başarısıdır. 1 Mayıs'ta bu böyle oluyor. Başka hiçbir bayram farklı kültürleri, farklı ezilen katmanları, farklı sosyal ya da siyasal sorunları olan kesimleri, Türkleri ve Kürtleri, Ermenileri ve Rumları, futbol taraftarları ve yeşilcileri, feministleri, özetle toplumun tüm ezilen kesimlerini ya da katmanlarını bir araya getiremiyor.

Bunu sınıf hareketine ait tarihi ve enternasyonal bir gün, bunu 1 Mayıs başarabiliyor. Bütün bu kesimleri kendi birleştirici devrimci atmosferi içerisinde 1 Mayıs başarabiliyor.

1 Mayıs'ın kürsüsünde bildiri Türkçe ve Kürtçe okunuyor. Kürt hareketi kendini en özgür bir biçimde ifade edebiliyor. Flamalarıyla olduğu kadar sloganlarıyla da. Yüzbinleri bulan bir gösteride bunlar o denli olağan bir biçimde yaşanıyor ki. Kürsüden "Sarı gelin" Ermenice söyleniyor. Grup Yorum Türkiye devrimi, Ageri Jiyan Kürdistan devrimi adına çıkıyor oraya. Kardeş Türküler Anadolu halklarının tarihsel ve kültürel kardeşliği adına çıkıyor oraya. Ve buna içinde Türk-İş ile öteki gerici sendika konfederasyonlarının yeraldığı tertip komitesi rıza göstermek durumunda kalabiliyor.

1 Mayıs kendi çözümünü koydu ortaya. Gerçek özgürlük, tam eşitlik ve gönüllü birlik! Nerede?
1 Mayıs'ta, 1 Mayıs meydanında. O 1 Mayıs meydanında özgürlük vardı, eşitlik vardı ve gönüllü birlik vardı. Müzik gruplarında eşitlik var, yapılan açıklamalarda, okunan bildirilerde eşitlik var, kutlama alanında her anlamda özgürlük, eşitlik ve dolayısıyla da gönüllü birlik var. İşte bu, en sembolik biçimiyle, devrimin çözümüdür.

1 Mayıs'ın birleştirici, kucaklayıcı ve sorunsuz çözücü gücünü düşünün. Politik Kürt hareketinin bu

toplumda kendini en rahat, en özgür, Türk ve öteki milliyetlerden kardeşleriyle dayanışma içerisinde hissedebildiği tek yer orası. Orası ne? Orası devrimin zemini, orası Türkiye'de devrimle özdeşleşmiş 1 Mayıs alanı.

Devrimin çözümü, devrimin demokrasisi, devrimin kucaklayıcılığı, devrimin birleştirici gücü işte bu!
Ve bunun arkasında tarihsel birikimi ve toplumsal gücüyle işçi sınıfı var.

Çünkü 1 Mayıs işçi sınıfının uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günüdür.

Anlamını, gücünü, birikimini, tarihsel esinini bu sınıftan alıyor.

(...)

(EKİM, Nisan 2012 tarihli 281. sayısından alınmıştır...)

Tarihten Güncelliğine Türkiye'de ve Dünya'da 1 Mayıs

"Oysa bugün durum böyle değil, gitgide de kötüleşiyor. 19. yüzyılın vahşi kapitalizmine yeniden dönmüş durumdayız. Çalışma yaşamındaki kuralsızlıklar ile çeşitli yollarla uzatılan işgünü bunun göstergesi. İşgününün resmi olarak uzun olması bir yana, daha bir de öylesine düşük ücretler veriliyor ki, böylece işçiler sürekli biçimde mesailere de muhtaç hale getiriliyorlar. Bugünün Türkiye'sinde bir dizi işkolunda işçiler mesaillerle birlikte günde 12 saat ve haftada 6 işgünü çalıştırılıyorlar. Demek oluyor ki bu açıdan bugün adeta yeniden 1 Mayıs'ın çıkış dönemine dönmüş bulunuyoruz."